



ברלב, גונן ובן-ארי, בפיקוד הדרום

מחירי! אומר באירוניה רביאלוף ברי (לב), אולם, הוא "שכח" — או לא הצליח לכבוש את המוצב המצרי שחלש על נתיב הצליחה, ומעל לכל — לא הצליח את הגשר, עליו אמורה היתה אוגדתו של ברוך לעבור (למעשה לא חשב, בניגוד להערכתו של ברלב, כי גשר זה הוא חיוני, והעריך שדי יהיה ברפסודות). הכוחות המצריים הנחיתו, החל מבוקר ה-16 באוקטובר, אש ארי

האש של ה-22 באוקטובר נכנסה לתוקפה קודם שהושגה המטרה היסודית — כיתורה והשמדתה של הארמיה השלישית המצרית.

ל ההאשמות נגדו משיב האלוף שרון, כי "הפיקוד הגבוה" — רביאלוף ברלב ואלעזר והאלוף גונן — איתרו במישלוח התיגבורת, והשאירוהו בהוסר-מעש במשך ארבעה ימים, קודם שהורו לו לתקוף בכיוון צפון ולכבוש את איסמעיליה, שאותה לא כבש, בסופו של דבר, מחוסר זמן.

מאחר שנבחר כחבר-כנסת ב-31 בדצמבר, בר, חסינותו מובטחת גם אם ועדת-החקירה, בה המשפטי (הבודקת, מאז ה-18 בנובמבר), רה את מחדלי מילחמת אוקטובר) תמצא בו דופי.

דין מצידו, אומרים "היונים" שבמפי-לגת-העבודה, קיבל את גמולו מצד שרון ומפלגות הימין של הליכוד, בכך שאלה פטרו אותו מכל אחריות ל"שואת" אוקי טובה, ותמכו בו על-אף היותו חבר מפלגה יריבה, במשך מערכת הבחירות כולה. אולם, ה"שעוריה" איננה עדיין נחלת העבר. ב-22 בנובמבר הועבר האלוף גונן,

ללא כל הסברים, מתפקיד אלוף פיקוד הדרום לתפקיד, הצנוע הרבה יותר, של מפקד מרחב שלמה, הורדה-בדרגה זו התי-פרשה בדעת-הקהל כהוכחה לאשמתו של האלוף גונן. עמיתיו בצבא מתרחקים ממנו, ילדיו סופגים עלבונות ואף מכות מחברי-הם. ידידיו משתדלים לטהר את שמו בעי-תונות, אולם הצנועה מתערבת ומשמיטה כל קטע המתייחס לעימותיו עם שרון.

"אני חי בתוך אווירה קפקאית", התוודה באוני אחד ממקורביו, שביקר אצלו במ"קום, "גלותו" בסניף, "פוגעים בכבודי, ואין לי כל דרך להתגונן", הוסיף גיבור מיל-חמת ששת הימים, ב-9 בינואר פירסם העורך הראשי של העולם הזה, מר אורי אבנרי, מאמר ארוך, תחת הכותרת "פרשת דרייפוס ישראלית". אולם הקוראים שני-חשו למי הוא מתכוון, לא הצליחו להבין במה בדיוק מדובר, מאחר שהדברים עברו צנזורה חמורה. השרים, שלהם שיגר מר אבנרי מיכתב, כדי להעמידם על פרטי הפרשה, שותקים. הם ממתנים לסיום החקירה המישפטית.

עלימנט להבקיע את חומת השתיקה "גילה" וניצל האלוף גונן את המאמר שפורסם ב-10 בדצמבר בנובל אובסרוטר, אשר האשימו בעקיפין. יש טוענים, כי בדעתו להגיש מישפטי-דיבה נגד עיתון זה. "כך", טען בפני ידדים, "תינתן לי אולי האזדמנות להשמיע את קולי..."

דברים אלה פורסמו לפני שכמה שרים הציגו שאילתות במחשלה, על סמך מיכתבו של אבנרי, וכך יצאה פרשת גונן לאור העולם.

על אלה נטוש הקרב

לא כבש את "החוזה הסיניתי", מוצב שהיה חיוני לשליטה על הגיזרה. כתוצאה מכך אי-אפשר היה להעביר את ציוד-הגשרים אל התעלה, והכות מערעב לתעלה היה, למעשה, מנותק. האוגדה של ברוך, שנועדה לפרוץ מראש-הגשר, היה עליה לכבוש מחדש את שני הציירים, תוך אבידות כבדות. השעות שאבדו בדרך זו חסרו, לאחר מכן, כדי לכתר את הארמיה השלישית לפני הפסקת-האש.

אריק נכשל בניסונו לפרוץ מראש-הגשר, ולהשיג הישגים משמעותיים בגדה המערבית. בעיקבות מאורעות אלה, תבע גונן שוב מן הרמטכ"ל, להדיח את אריק מתפקידו.

לפי גירסת אריק, עשה הפיקוד קנונייה לגזול ממנו את המגיע לו — הפריצה לתוך אפריקה. מטעמים פוליטיים, הוטל תפקיד זה על האלוף ברוך, ולו עצמו הועד רק התפקיד לשמור על הקווים בעורף. כתוצאה מכך לא הושלם כיבוש הגדה המערבית בעוד מועד.

שני הצדדים מאשימים זה את זה באי-התחשבות בגורם הזמן, ובהתעלמות מן האפשרות שהמצרים והסובייטים יכפו הפסקת-אש ברגע שצה"ל יצלה את התעלה.

20-21 באוקטובר: אי-כיבוש היסורי

הפיקוד החליט שיש לכבוש את המוצב מיסורי, ממזרח לתעלה, לפני הפסקת-האש. מתוך חשש שהשארית בידי המצרים יאפשר להם לנתק את ראש-הגשר הישראלי ממערב לתעלה במיקרה של חידוש הקרבות. התפקיד הוטל על אוגדתו של אריק. והשתמש ממילוי פקודה התממה אריק.

זו, כאשר ניתנה לו הוראה מפורשת וסופית.

לפי גירסת אריק, היתה זאת פקודה מוטעית, ולא היה כלל צורך לכבוש את מיסורי.

שתי הגירסות זהות לגבי ההמשך: אריק פנה ישר אל שר-הביטחון, משה דיין, ותבע את התערבותו לביטול הפקודה שניתנה לו על-ידי הפיקוד. דיין נענה לדרישתו.

פניה של מפקד-אוגדה אל שר-הביטחון, תוך עקיפת שרשרת-הפיקוד, היא עבירה צבאית, וגם על כך תובע גונן להעמיד את שרון לדין. התערבותו של שר-הביטחון במהלך הקרבות היתה, כמובן, פסולה מעיקרה, ועמדה בניגוד גמור לנוהלי צה"ל.

אחרי המילחמה הגיש אלוף-הפיקוד בקשה רשמית לרמטכ"ל למנות קצין בודק, כדי להעמיד את אריק שרון לדין. בקשה זו הוגשה ב-13 בנובמבר, וביתר פירוט ב-20 בנובמבר.

ב-22 בנובמבר הועבר האלוף גונן מתפקידו. הדבר פורסם בהבלטה, וייצר את הרושם שהוא האשם העיקרי במחדלי המילחמה. ההעברה נתקבלה בציבור כהעברת עונשין, מה גם שכמה שעות לפני פירסום ההודעה פורסם בהארץ מאמר ראשי, שנראה כ"מודרך" על-ידי שר-הביטחון, בו נתבעה הדחת האשמים בכישלונות המילחמה. שום קצין אחר לא הועבר או הודח. לגונן לא נאמר שהוא מואשם במשהו, ולא ניתנה לו כל אפשרות להתגונן.

הרמטכ"ל העביר את בקשת האלוף לחוות-דעת היועץ המישפטי לממשלה (שאין לו כל ממצד בעניין זה). היועץ חיווה את שרון, דעתו שיש למנות קצין בודק, אולם חזר בו מחוות-דעת זו. הדבר שימש עילה לרמטכ"ל לשרב למנות קצין בודק, וממילא נדחתה הדרישה להעמיד את אריק שרון לדין. יודע-דבר בטוחים שהרמטכ"ל החליט כך על פי דרישתו של שר-הביטחון.

ועדת-החקירה הממלכתית, שנתמנתה לכירור מחדלי המילחמה, פועלת על פי הגדרת סמכויות המתיירה לה לחקור את את המאורעות עד לגמר שלב הבלימה. שלב-הבלימה נסתיים ביום 15 באוקטובר, עם פתיחת ההתקפה שהביאה לצליחת התעלה, וממילא נמנע מן הוועדה, על פי הגדרת סמכויות, לטפל בשתי האשמות האחרונות (העיקריות) של האלוף גונן.

כל העובדות הנ"ל פורטו בהרחבה במיכתב ששיגר אורי אבנרי, בתפקידו כחבר-כנסת, ביום ה-9 בינואר 1974 לראש-הממשלה, לכל חברי הממשלה ולכל חברי ועדת-החקירה-הביטחון של הכנסת השביעית (אשר תקופת-כהונתה נסתיימה רק ב-21 בינואר).

רבע פרשות עיקריות, שירעו במהלך מילחמת יום-הכיפורים, משמשות סלעי-המחלוקת העיקריות בוויכוח המר והמחריף, שפרץ מגבולות ישראל והמתנהל עתה בכל רחבי העולם. אחרי שאריק שרון עצמו פתח בו מעל עמודי הניו-יורק טיימס. כפי שהוכר רולו, משמשות פרשות אלה בסיס לדרישתו של אלוף פיקוד הדרום שמואל גונן (גורודיש), להעמיד את אריק שרון לדין צבאי. בעיקבות דרישה זו, הועבר גונן מתפקידו. אריק שרון מזכיר את אותן הפרשות. בגירסה משלו, בראיונות שהעניק השבוע לעיתונות הישראלית, וקודם לכן לעיתונות הזרה.

אלה הן הפרשות:

8 באוקטובר: הכרת פקודה

ביום השלישי של המילחמה (יום ב' בשבוע) ניהלה אוגדתו של האלוף אברהם (ברוך) אדן קרב אכזרי עם הארמיה המצרית השנייה בקירבת גשר פירדאן.

לפי גירסת גונן, כפי שמופיעה בלה מונד הפר אריק שרון ביום זה הוראה, ואשם באי-ציות לפקודה, בעיצומו של קרב. לגבי חייל, זוהי אחת העבירות החמורות ביותר.

לפי גירסת אריק, נתן הפיקוד הוראות סותרות ומבולבלות לכוחותיו, כאשר הגיעו לאזור-הקרבות אחרי ששנו מאות קילומטרים על שרשרתיהם. תחילה נשלחו דרומה, להתקפה על הארמיה השלישית, אך נקראו חזרה באמצע הדרך, ונעו שוב צפונה.

9 באוקטובר: התקפה בניגוד להוראות

ביום הרביעי של המילחמה (יום ג' בשבוע), למחרת התקפתו של ברוך (שנכשלה תוך אבידות כבדות), החליט פיקוד-הדרום, להפסיק את כל פעולות-התקיפה ולהסתפק בבלימת המצרים, עד לגמר הפעולות בצפון.

האיסטרטגיה היתה לצבור בינתיים כוח בדרום, מבלי לסכן לפי שעה היי-אדם וציוד בהתקפות, ששוב לא יכלו להצליח, בגלל העדיפות המצרית.

למרות שניתנה לאריק הוראה חד-משמעית לבל לפתוח בשום פעולה התקפית, פתח בהתקפה גדולה. התקפה זו נכשלה, ולדברי לה מונד אבדו בה כעשרים טנקים על צוותיהם.

היתה כאן הפרה מכוונת של פקודה מפורשת, תוך הטעיה והעלמה. אריק החליט לבצע פעולה, שנאסרה עליו בפירוש.

לפי גירסת אריק, היתה לו הודמנות מצוינת להגיע אל התעלה, אולם היא הוחמצה בגלל הגישה המוטעית של הפיקוד, שלא הבין את הנעשה בשטח ושהפריע לו מתוך מניעים אישיים בעל קינאה ושינאה, או מניעים מיפלגתיים-פוליטיים.

באותו יום פנה אלוף פיקוד הדרום בפעם הראשונה אל הרמטכ"ל בדרישה רשמית להדיח את אריק שרון מן הפיקוד על אוגדתו.

15-18 באוקטובר: הפקרת הצי

ביום ב', העשירי למילחמה, קיבל אריק שרון את הפקודה להבקיע את הדרך אל התעלה לצלוח ולכבוש ראש-הגשר. הפקודה היתה לטהר ולהחזיק את הארמיה המיוזמת של התעלה ברוחב ארבעה קילומטרים, לצלוח את התעלה ולהחזיק בראש-הגשר בגדה המערבית, באותו רוחב.

לפי הפקודה, היה על אריק להיעצר עם מילוי הפקודה ולהחזיק בשטח זה (הצירים) ושתי גדות התעלה) בעוד שאוגדתו של האלוף ברוך היתה צריכה לעבור בצירים אלה ולפרוץ מראש-הגשר אל העיר סואץ.

אריק מילא את החלק הראשון של הפקודה, הגיע לאתר הצליחה, וצלח על פני דוברות-יגומי כמות מוגבל, לגבי מה שהתרחש לאחר מכן. יש שתי גרסאות.

הגירסה האחת מועתת כי אריק לא החזיק בשני הצירים, בעיקר